

HÄRJEMTE, härjämte, adv. Jemte denna, detta, dessa; förutom detta. *H. bifogade han några goda råd. H. får jag anhålla, att . . .*

HÄRJNING, f. 2. Handlingen, verkningen, hvarigenom något härjas.

HÄRKLÄDNAD, m. sing. ell. **HÄRKLÄDER**, m. 3. pl. (gam.) Krigsrustning.

HÄRKOMST, c. 3. Förhållandet, att man härstammar ifrån, är född af någon viss person, tillhör ifrån ett annat. *H. en verkan ifrån en viss orsak. H. ett ord ifrån ett annat, ifrån ett främmande språk. H. sitt namn ifrån Frankrike.* — *Syn. Se Derivera.* — Brukas äfv. reflexivt, t. ex.: *Detta ord h-der sig ifrån grekiskan. Alla mina olycker h. sig ifrån denna händelse.* — *Syn. Komma, flyta, härflyta (af), Förskrifva, datera, derivera sig (ifrån).* — *Härledande, n. 4.*

HÄRKONUNG, m. 2. Benämning, som i hedna tiden gafs lyckliga anförare för större beväpnade skaror, ehuru de intet land hade att styra öfver.

HÄRLEDA, v. a. 2. Anse, uppgifva, påstå, att något härflyter, kommer, är verkadt af, har sin grund, sitt upphof uti något; att ett ord är utledt ifrån ett annat. *H. en verkan ifrån en viss orsak. H. ett ord ifrån ett annat, ifrån ett främmande språk. H. sitt namn ifrån Frankrike.* — *Syn. Se Derivera.* — Brukas äfv. reflexivt, t. ex.: *Detta ord h-der sig ifrån grekiskan. Alla mina olycker h. sig ifrån denna händelse.* — *Syn. Komma, flyta, härflyta (af), Förskrifva, datera, derivera sig (ifrån).* — *Härledande, n. 4.*

HÄRLEDNING, f. 2. 1) Omständigheten, att något härledes. — 2) Upprinnelse, upphof, ursprung. *Ordens h. är ofta höljd i mörker.*

HÄRLIG, m. fl., se *Herrlig*, m. fl.

HÄRMA, v. a. 1. 1) Med full afsigt och oftast på spe göra något på samma sätt som en annan, göra efter som en annan gjort. Har till objekt både person och sak. *H. någon. H. någon i gången. H. ens gång, röst, tal.* Säges äfven i fråga om djur, t. ex.: *H. göken, gökens läte.* — *Syn. Efterhärma.* — 2) I uppförande, skick och handlingssätt rätta sig efter, söka likna. Har till objekt både person och sak. *H. de store. H. utländningen, utländska moder.* — *Syn. Efterapa, Efterfölja, Eftergöra.* — *Härmande, n. 4.*

HÄRMARE, m. 3. En, som härmar.

HÄRMED, härmäd o. härmäd, adv. 1) Med, genom denna, detta, dessa. *Han hade skaffat sig dyrkar och h. uppdyrkade han alla dörarna. H. vinner ni ingenting.* — *Syn. Se Härigenom.* — 2) Härpå, härefter. *Så talade han och h. gick han.* — *Jfr. Anm. under Derméd.*

HÄRMEDELST, härméd'lst, adv. Genom detta medel. *H. vann han sitt ändamål.* — *Syn. Se Härigenom.*

HÄRMLEK, m. 2. Ett slags lek, då alla de lekande härma efter allt, hvad någon ibland dem gör.

HÄRMNING, f. 2. Handlingen, hvarigenom någon härmas.

HÄRMÄSTARE, m. 3. (hist.) Styresman för en provins, tillhörande Tyska Orden.

HÄRNAD, härnadd, m. sing. (af *Här*) Krigståg till sjös, för att göra byte. *Draga ut i h.* — Förekommer i de gamla sagorna, men brukas ännu stundom i poesi och högre stil.

HÄRNEDANFÖRE, **HÄRNERE**, **HÄRNERIFRÅN**, se *Här nedanför* &c., under *Här*.

HÄRNÄST, härnäst o. härnäst, adv. Näst efter denna, detta, dessa. *Den h., den nästföljande.* — *Jfr. Anm. under Dernäst.*

HÄROLD, härä'ld, m. 3. 1) (ursprungl.) Person, som skickades ifrån en stat till en annan, för att förklara krig. — Har sammansättningen Krigshärold. — 2) (nu) Embets- eller tjänsteman,

hvars befattning är att kungöra vissa högtidliga tillkännagifvanden, framföra vissa budskap, och som derjemte vid offentlig ceremonier har vissa förrättningar. — Hit höra sammansättningarne Rikshärold, Ordenshärold. — 3) (fig.) Förkunnare. Säges äfv. om djur och ting. *Larkan är vårens h. Morgonrodnaden är dagens h.* — 4) Uppsyningsman vid de fornda tornerspele. — *Ss. H-sdrägt, -sembete, -svärdighet.*

Anm. Ordet anses af Rudbeck ursprungligen hafva betat *Herhold* (af *Her* och *Hold*), således Härens trogne man eller budbärare. Hänledes af andra från det forntyska ordet *haren*, ropa.

HÄROLDSKÅPA, f. 1. Ett slags mantel, som tillhör häroldsdrägen.

HÄROLDSSTAF, m. 2. pl. — *stafvar*. Staf, som en härold bär, till tecken af sin värdighet. Ursprungligen en Mercuriistaf (Caduceus).

HÄROM, häräm o. häräm, adv. Om denna, detta, dessa. *Jfr. Derom.*

HÄROMKRING, härämkring o. härämkring, adv. 1) Omkring denna, detta, dessa. *Han tog på sig en vargskinnspels och h. knöt han ett skäpp.* — 2) Omkring detta ställe. *I trakten h.* — *Jfr. Anm. under Deromkring.*

HÄROMSISTENS, härämssist'ns, adv. Sist, då vi voro tillsammans, träffades.

HÄRPÅ, härpå o. härpå', adv. 1) På denna, detta, dessa. *H. svarar jag. Tvifla ej h. H. är detta ett bevis.* — 2) (i fråga om tid) Efter den tiden, händelsen. *H. gick han genast. H. följde ett förfärligt blodbad.* — *Jfr. Anm. under Derpå.*

HÄRRÖP, n. 3. Fordom ett öfverenskommet ord eller mening, hvars utropande af hela hären var lösen till stridens början, och hvarifrån vårt ännu bibehållna fältrop och lösen härleda sig.

HÄRRÖR, härrör, n. 3. Se *Budkafle*.

HÄRRÖRA, v. n. 2. (t. *herrühren*) Hafva sitt ursprung, sin uppkomst, vara en verkan, en följd (af). *Härrifrån härrör hela min olycka. Detta härrör deraf, att . . .* *Jfr. Komma af.*

HÄRS OCH TVÄRS, adv. I alla riktningar, åt alla håll, hit och dit, fram och tillbaka. *Löpa h. och t. Prata h. och t.*

Anm. Talas och skrives allmänt *Härs och tvärs*, ehuru det rätteligen torde heta *Kors och tvärs*, i likhet med Tyskarnes *ins Kreuz und in die Quere*.

HÄRSK, här'sk, a. 2. (i plur. *härskna*) Säges om födoämnen, som blifvit gamla och derigenom fått en från, obehaglig smak och lukt. *Smaka h. Härskt smör.*

HÄRSKARA, f. 1. 1) Stor skara af krigsfolk. *En h., den ingen räknade kunde.* — 2) (i allm.) Skara, stor hop. *De himmelska h-ror*, englarne.

HÄRSKEPP, n. 3. (gam.) Skepp, hvarmed vikingarne foro i härnad.

HÄRSKHET, f. 3. Egenskapen att vara härsk.

HÄRSKNÄ, v. n. 1. Blifva härsk. — *Härsknande, n. 4.*

HÄRSKRI, n. 4. Se *Härrop*.

HÄRSKTT, adv. På ett härskt sätt. *Lukta h., hafva härsk lukt.*

HÄRSKÖLD, m. 2. (gam.) *Fara med h., härja, plundra.*

HÄRSMAKT, hä'rmäckt, f. 3. Se *Krigsmakt. Med h., med krigshär.*

HÄRSPORRAR, m. 2. pl. Stora klubbor, beslagna med taggar och inuti fyllda med bly, hvilka fordom nyttjades till strid skeppen emellan.